

Intervju | **Katja Stergar**

»Gostovanje na sejmu v Bologni lahko odpre dodatna vrata v svet«

Direktorica slovenske Javne agencije za knjigo si obeta, da se bosta vidnost in povečanje ugleda Slovenije pokazala tudi v dobrih poslovnih rezultatih s prodajo pravic slovenskih založnikov, v novih neposrednih poslih slovenskih ilustratorjev s tujimi založniki, z večjo prisotnostjo slovenskih avtorjev na odmevnih festivalih in na policah uveljavljenih založb

Ksenija Brišar,
Natja Kapitler
STA

LJUBLJANA Mednarodni sejem otroških knjig v Bologni, ki bo letos, v 61. izdaji, med 8. in 11. aprilom, je mnogo bolj kot na avtorje besedil osredotočen na ilustratorje, čemur sledi tudi slovenski program gostovanja. Kot v intervjuju pojasnjuje direktorica slovenske Javne agencije za knjigo (Jak) Katja Stergar, je eden ključnih namenov Slovenije kot častne gostje, da se poveča ugled in prepoznavnost otroške in mladinske literature v svetu.

Kateri so glavni cilji in nameni Slovenije kot častne gostje na knjižnem sejmu v Bologni ter kakšno vlogo ima pri spodbujanju kulture branja in literarnega ustvarjanja?

Glavni cilji in nameni knjižnega sejma v Bologni so predstaviti aktualne slovenske ustvarjalnosti na področju otroške in mladinske literature širšemu

italijanskemu in mednarodnemu občinstvu, spodbuditi prevode slovenskih knjig v tuje jezike ter nagovoriti slovenske založbe, da povečajo prihodke iz naslova prodaje avtorskih pravic, in krepiti njihovo prisotnost v mednarodnem okolju. Projekt želimo smiselno povezati tudi z nastopom Slovenije kot častne gostje v Frankfurtu lani in graditi na skupnem cilju – ugledu in prepoznavnosti.

Je obstajal kakšen ključ, po katerem ste izbirali avtorje za sejem in za predstavitev v spremljajočem katalogu?

Sejem v Bologni je mnogo bolj kot na avtorje besedil osredotočen na ilustratorje, zato je tudi pri našem nastopu večji poudarek na ilustraciji. Ilustratorje je za predstavitev na razstavi in v katalogu izbrala strokovna skupina, ki je oblikovala izbor dvanajstih izpostavljenih avtorjev, dodatnih 32 avtorjev za razstavo in še petnajstih avtorjev, ki so

predstavljeni le v katalogu. To seveda ne pomeni, da bo vseh 59 ilustratorjev fizično prisotnih na sejmu, bo pa marsikateri med njimi.

Na prestižno razstavo sejma je tokrat kot edina Slovenka uvrščena Ana Maraž, v ožjem izboru pa je bila tudi Marta Bartolj; na sejmu bosta skupaj vodili tudi praktično delavnico. Tudi Maja Kastelic, ki ji je pred leti ta razstava odprla vrata v svet, bo del posebne razstave, ki jo pripravlja sejem, tam bo tudi ona imela svojo delavnico.

Za avtorje sejma namreč ne nudi nobenih izrazitih možnosti, pretekle izkušnje so pokazale, da je predstavitev posamičnih del in avtorjev na sejmu nesmiselna, v mestu pa morajo biti dogodki osredotočeni na komunikacijo z italijansko splošno publiko, ne pa z mednarodno strokovno. Pomembna je tudi lokacija nastopov. Knjižnicam v Bologni smo tako ponudili nabor dogodkov z avtorji in knjigami, ki so bile v zadnjem obdobju prevedene v italijanščino.

Bodo slovenske založbe na bolonjskem sejmu predstavljene skupaj, posebej? Kdo je poskrbel za postavitev slovenske predstavitev?

Na sejmu bo razstava ilustracij v osrednji hali, slovenska polica s knjigami v Stripovskem kotu, tu se bo predstavilo nekaj založb, ki so se odzvale našemu vabilu, in nacionalna stojnica v hali 29. Na nacionalni stojnici se s

knjigami predstavlja večina slovenskih založnikov, ki izdaja knjige za otroke in mladino, Mladinska knjiga in Morfem plus pa imata tudi samostojni stojnici. Založniki sami poskrbijo za izbor knjig ter ustrezno opremo knjig, prav tako pa zagotovijo tudi svoje tujejezične kataloge.

Poleg tega so na nacionalni stojnici tudi delovne postaje, torej prostori, kjer slovenski založniki prodajajo in kupujejo pravice, kar je zahtevno delo. Ker smo predvidevali povečano zanimanje slovenskih založnikov, smo nacionalno stojnico povečali in omogočili prostor za delo naslednjim založbam – Sodobnost International, Muck Blažina, Založba Pivec, Založba Zala, Malinc, Založba Miš in Založba Sanje. Za vse slovenske založnike, ki se ukvarjajo s prodajo pravic, pa smo organizirali tudi mednarodno mreženje.

Ker se sejem skuša uveljaviti tudi na področju stripa, smo na sejmu lahko pripravili tudi dva dogodka z avtorji stripov, založba Forum Ljubljana/Stripburger pa se bo skupaj s češkim stripovskim kolektivom predstavila tudi v knjigarni v mestu.

Del vsebin je namenjen tudi prevajalcem. Na prevajalskem odru bo eden od dogodkov posvečen literaturi, prevedeni iz slovenščine. Na tem odru bo slovenska predstavica sodelovala tudi v pogovoru – *Izpuščen ni noben jezik, izpuščena ni nobena knjiga*. Sejem za državo go-

stjo vsako leto organizira tudi prevajalsko tekmovanje *Z drugimi besedami (In altre parole)*, na sejmu bo neposredno izvedena delavnica, sledila pa bo podelitev nagrad najboljšim prevajalcem.

Tudi predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana v La Baracca – Teatro Testoni Ragazzi, kjer bodo v italijanščini trikrat izvedli predstavo *Zajčkova hišica* po knjigi Anje Štefan z ilustracijami Hane Stupice, je primer prepleta različnih oblik umetnosti. Tik pred začetkom sejma, 6. aprila, bo v bolonjskem kinu Modernissimo na dan slovenskega animiranega filma pred-

»
Mnogo bolj kot na avtorje besedil je sejem osredotočen na ilustratorje

Na sejmu 500 razstavljalcev iz 100 držav

Slovenija v Bologni od prve izdaje

BOLOGNA Sejem otroških knjig v Bologni se je leta 1964 »rodil v kontekstu, ki je bil zgodovinsko pozoren na svet otrok«.

To je bil čas, ko so se postavljali temelji študiju italijanske otroške književnosti, je pojasnila njegova direktorica Elena Pasoli. Slovenija, ki bo letos na njem častna gosta, se ga udeležuje od začetka.

Skozi leta se je razvil v vodilni svetovni strokovni sejem, ki

Direktorica Elena Pasoli se veseli slovenskega nastopa YOUTUBE

se osredotoča na založništvo za otroke in mladino. Je tudi stičišče za trgovanje z avtorskimi pravicami in središče, ki spodbuja razpravo o prihodnosti založništva. Je torej platforma za nastajanje novih idej.

Kot je povedala direktorica Pasoli, se zaveza sejma ni spremenila: ohraniti in širiti želi mednarodni doseg ter ponuditi prostor vedno več državam in kulturam, ki so manj zastopane na svetovnem založniškem prizorišču.

Slovenija prisotna od začetka

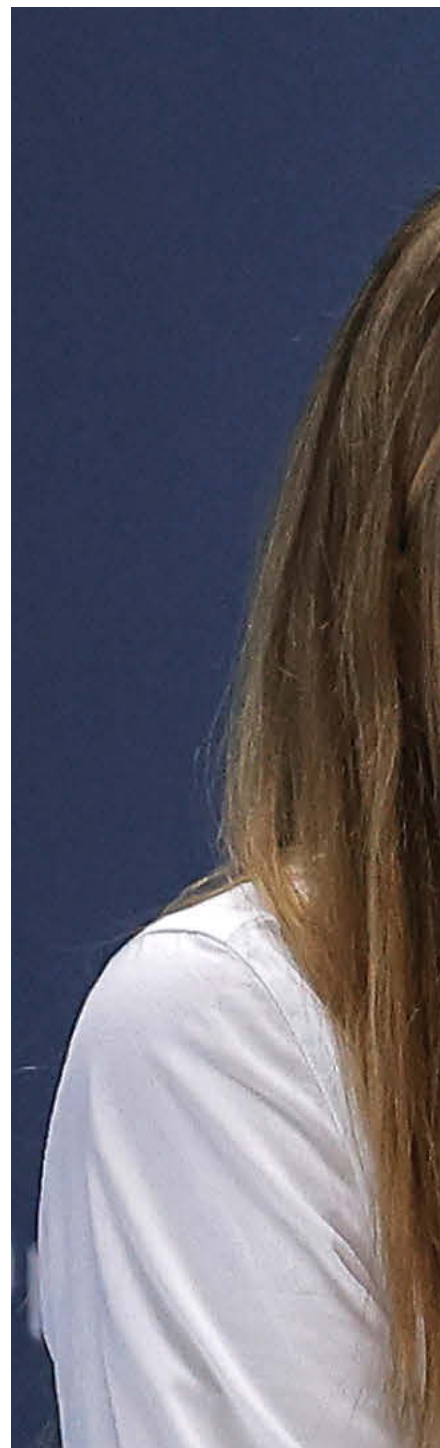
Na letošnji 61. izdaji se bo predstavilo 1500 razstavljalcev iz približno 100 držav in regij sveta. Med državami, ki bodo prvič udeležene v Bologni, bodo Angola, Belorusija, Benin, Bolivija, Kamerun, Kolumbija in Luksemburg.

Organizatorji z veseljem pričakujejo Slovenijo kot častno gostjo. »Program je zanimiv in obsežen, vključuje tako veliko razstavo najboljših slovenskih sodobnih ilustratorjev kot tudi sodelovanje številnih avtorjev, ilustratorjev, striparjev in seveda založnikov,« je povedala

Pasoli in poudarila, da je bila slovenska udeležba od prve izdaje do danes zelo pestra.

Med temami, ki bodo letos v središču pozornosti, je Pasoli omenila trajnostnost kot eno ključnih vprašanj za svetovno založniško industrijo. V ospredju bo znova Afrika, razpravljali pa bodo tudi o kulturah avtonomnih manjšin, o zastopanosti afroameriških in afrolatinoameriških avtorjev in o temah v »mainstream« založništva.

Med obiskovalci sejma so že dolgo tudi producenti in profesionalci iz sveta televizije in filma, ki so na preži za novimi zgodbami in liki, ki bi jih lahko prenesli v televizijske, filmske in animirane produkcije. **STA**

Katja Stergar Direktorica slovenske Javne agencije za knjigo DANIEL NOVAKOVIČ/STA

stavljenih šest slovenskih filmov. Po projekciji bo pogovor, na katerem bosta sodelovala selektor programa Igor Prassel in režiser ter animator Timon Leder.

Bo na sejmu kakorkoli vključen tudi slovenski manifest o poglobljenem branju?

Bralna kultura je eden stebrov naše predstavitve. V osrednji bolonjski knjižnici Salaborsa bo v sredo, 10. aprila, celodnevna konferenca o branju, bralni kulturi in slovenskih dobrih praksah. Bralna značka in Slovenska sekcija IBBY sta skupaj s partnerji konferenco oblikovali dlje ča-

sa in verjamem, da bo ponudila ogromno kakovostnih vsebin za strokovno občinstvo. Publicist in komentator Miha Kovač bo imel na konferenci o pomenu poglobljenega branja panelno predavanje, prav tako pa bo že prvi dan sejma na programu mednarodno zasnovan dogodek o pomenu branja, umetni inteligenci in sodobnem založništvu, katerega pobudnik in moderator dogodka je prav tako Kovač.

Kakšna pa je finančna konstrukcija slovenskega gostovanja?

V letu 2023 smo za sejem od slovenske države pridobili 100.000 evrov, v letu 2024 še

okoli 450.000 evrov. Sredstva so in bodo namensko porabljena za izvedbo vsega naštetega, pa tudi za plačilo zunanjim sodelavcem, brez katerih izvedba ne bi bila mogoča.

Kakšna so pričakovanja, kaj si obetate od sejma?

Želim si, da bi se vsem, ki delujejo na področju knjig za otroke in mlade, odprlo precej dodatnih vrat. V tujini še vedno izjemno pozitivno odmeva naša predstavitev na knjižnem sejmu v Frankfurtu – tudi tam je bila tretjina avtorjev takšnih, ki ustvarjajo tudi za otroke in mladino, kar pomeni, da smo vidnost pridobili. Želimo pa si,

da se vidnost in povečanje ugleda kažeta tudi v dobrih poslovnih rezultatih s prodajo pravic slovenskih založnikov, v novih neposrednih poslih slovenskih ilustratorjev s tujimi založniki, z večjo prisotnostjo naših avtorjev na odmevnih festivalih ter na policah uveljavljenih založb.

Tudi po tem nastopu pa ne bo nič samoumevnega, ne glede na to, da umetniška kakovost v Sloveniji odstopa od povprečja, bo za dober poslovni rezultat še vedno potrebno veliko dela in sodelovanja vseh – ob vsem tem pa bo nujna tudi nadaljnja podpora države pri uveljavljanju v tujini.

Books. V Sloveniji je izšla pod naslovom *Kje si?* pri založbi Miš.

Pravice za knjigo so doslej prodali v devet držav oz. govornih območjih. Avtorica je zanj prejela častno nagrado Ezra Jack Keats v ZDA, bila je finalistka za BIBF Ananas Illustration Award na knjižnem sejmu v Pekingu, uvrščena je na seznam *Best Books of 2023 Children should Read* v Tajvanu, uvrstila se je tudi v zbirko bele vrane Internationale Jugendbibliothek v Münchnu, v letu 2021 pa je bila uvrščena tudi med 20 najboljših knjig za starost 3–5 let na Amazonu. Pobuda *The Braw Amazing Bookshelf* je obiskovalcem na voljo za brskanje, branje, navdih in tudi za poslovne priložnosti.

Marta Bartolj je bila sicer med številnimi prijavljenimi ilustratorji iz različnih držav tudi v ožjem izboru za veliko ilustratorsko razstavo letošnjega sejma v Bologni, na katerem bo Slovenija častna gostja. V finalni izbor je nato prišla ilustratorica Ana Maraž. Ilustracija Marte Bartolj bo razstavljena tudi v slovenskem paviljonu, na bolonjskem sejmu pa bo med drugim sodelovala še na delavnici in v pogovoru o brezbesedilnih knjigah, so še sporočili iz založbe.

Marta Bartolj je diplomirala na Šoli za risanje in slikanje v Ljubljani ter magistrirala po bolonjskem sistemu na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. **STA**

Avtorica nagrajene slikanice

Marta Bartolj v družbi izjemnih

LJUBLJANA Slovenska ilustratorica Marta Bartolj je bila s slikanico *A smo že tam?*, ki je izšla pri založbi Miš, izbrana med 100 izjemnih slikanic, ki bodo na letošnjem knjižnem sejmu v Bologni del iniciative *The Braw Amazing Bookshelf*. Posebna postavitev, ki bo od 8. aprila na ogled tudi na spletu, je še ena

stalnica poleg velike ilustratorske razstave na sejmu.

Bartolj je v izbor *The Braw Amazing Bookshelf* izbrala komisija, so sporočili iz založbe. V tem izboru je bila že pred dvema letoma, ko se je na seznam uvrstila z brezbesedilno slikanico *Every Little Kindness*, ki je izšla pri ameriški založbi Chronicle

Intervju

Ana Maraž

»Likovni procesi so sorodni in univerzalni«

Dela ilustratorke bodo v izvorni obliki razstavljena v središču bolonjskega sejma, kjer bodo na ogled strokovni javnosti iz založniškega sveta

Ksenija Brišar,
Natja Kapitler
STA

LJUBLJANA Na sejmu otroških knjig v Bologni bo pozornost namenjena tudi ilustratorki Ani Maraž (1985) z delom iz knjige *Protideževna juha* Majde Koren, ki jo je izdala založba Sodobnost. Izbrane ilustracije bodo v svoji izvorni obliki razstavljene v središču sejma, kjer bodo na ogled strokovni javnosti iz založniškega sveta. Razstava v tej obliki pomeni odskočno desko za obetavne mlade umetnike, da povečajo svojo prepoznavnost, tistim z ustaljeno kariero pa omogoča, da odkrijejo nove možnosti.

Njene ilustracije so izšle v knjigah *Kako dolg je čas* Mateta Dolenca (Beletrina, 2019) in *Božaj veter* Miroslava Košute (Mladinska knjiga, 2021). Predstavlja se tudi v revijah *Cicido* in *Ciciban* ter na samostojnih in skupinskih razstavah.

Kateri dogodki ali izkušnje so oblikovali vašo umetniško pot?

Že od otroških let sem najraje risala in to se mi nikoli spremenilo. Ogromno koščkov mozaika se je sestavilo skupaj tekom odrasčanja – od užitka pri ustvarjanju do mentorice, ki so me podprle v pravih obdobjih, ljubezni do knjig, ki mi jo je privzgojila mama in to večno stremljenje in raziskovanje umetnosti.

Po študiju likovne pedagogike sem po kratki izkušnji poučevanja likovnega pouka v srednji šoli spoznala, da ta poklic potrebuje celega človeka in da mi za lastno ustvarjanje ni preostalo časa. Zavedala sem se, da bi bila brez ustvarjanja precej neizpolnjena, saj je preprosto šlo za neko notranjo nujno, zato sem se podala na pot samozaposlene v kulturi. Ilustracija med drugim združuje dve moji veliki ljubezni – ustvarjanje in knjige.

Se vam zdi, da imajo ilustracije pomembno vlogo pri spodbujanju bralne kulture in izobraževanju mladih bralcev?

Absolutno. Preko knjig otroci na zelo prijeten način vzpostavijo prvi stik s svetom podob in z likovno umetnostjo. Po dobi razumejo, še preden znajo brati in preko njih vstopajo v domišljajske ter neznane svetove, se učijo o svoji okolici in

razvijajo empatijo. Najprej jim knjige prebirajo odrasli, potem pa se jih naučijo brati še sami. Zelo je pomembno, da otrokom ponudimo kvalitetne ilustracije, ki jim omogočajo vzpostavljanje stika s seboj in širšim svetom, privzgaajo občutek za estetiko in pritegnejo njihovo zanimanje.

S čim lahko enačite in razlikujete slovenski in tuji ilustratorski prostor?

Kot ustvarjalka lahko govorim le o ustvarjanju in likovnih procesih, ki se sicer razlikujejo med samimi avtorji, a so nekako ne glede na prostor precej sorodni in univerzalni. Mislim, da si tako domači kot tuji ilustratorji podobno prizadevamo, da bi bralcem ponudili kvalitetne ilustracije, ki bi besedila oplemenitila in podprla. Različnost okolja, tradicij, navad in še marsičesa pa po mojem mnenju samo še bogati naša dela.

Kaj vam pomeni, da ste bili izbrani za veliko razstavo sejma?

Knjižnega sejma v Bologni se zelo veselim, saj je to za knjižnega entuziasta, kot sem sama, pravi raj. Letos je vse skupaj še toliko bolj razburljivo zaradi častnega gostovanja Slovenije, vseh dogodkov, razstav slovenskih ilustratorjev ter navsezadnje tudi svetovne razstave ilustracij, na katero sem se uvrstila. Oboje je zame velika čast in priložnost, da moje delo spoznajo tudi v tujini ter za morebitno tkanje novih vezi s publiko in založniki. Seveda bo krasno spoznati tudi ustvarjalce, ki jih drugače občudujem po spletnih omrežjih.

Kako se spopadate z morebitnimi slabimi praksami v ilustratorskem prostoru?

Na srečo imam pozitivne izkušnje in se mi zdi veliko bolj smiselno govoriti, se zgledevanje ter učiti iz primerov dobre prakse kot pa slabe. V Sloveniji imamo takšnih res obilo, saj je naša ilustratorska tradicija bogata in enakovredna svetovni. Pri vsakem poklicu naletiš na dvome in težave, tudi v ilustratorskem ni nič drugače. Te poskušam reševati sproti, s pogovorom in sodelovanjem.